

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1933 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon.

Genom en den 10 mars 1933 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 192, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon.

Härigenom förordnas, att 1, 18, 24, 25 och 26 §§ lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

1 §.

Å motorfordon, som är registrerat här i riket eller utan registrering här brukas i trafik, skall efter ty i denna lag sägs finnas trafikförsäkring.

Trafikförsäkring å motorfordon skall tagas och vidmakthållas av dess ägare. Innehar någon motorfordon på grund av avbetalningsköp, åligger försäkringsplikten honom, ändå att äganderätten ännu icke å honom övergått.

18 §.

Har avtal — — — är registrerat.

Avser försäkringen — — — utlämnat skylten.

Är den — — — ej tillämpning.

Anmälan, varom i denna paragraf sägs, bör insändas i två exemplar.

24 §.

Underlåter den, som i fråga om här i riket registrerat motorfordon är försäkringspliktig, att fullgöra sin försäkringsplikt, straffes med dagsböter.

Brukas motorfordon, som ej är här registrerat, av den som försäkringsplikten åligger eller av annan med hans vilja, utan att föreskriven försäkring finnes, vare den försäkringspliktige förfallen till dagsböter.

Med dagsböter straffes ock en var annan, som brukar motorfordon med kändedom om att föreskriven försäkring ej finnes.

25 §.

Varder någon fälld till ansvar för förseelse, som i 24 § första stycket avses, äge ock domstolen vid vite förelägga honom att fullgöra försäkringsplikten.

Den som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse enligt 24 § andra eller tredje stycket, fortsätter samma förseelse skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse.

26 §.

Förseelse mot denna lag åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol. Avser åtalet förseelse enligt 24 § första stycket, skall det anhängiggöras vid domstol i den ort där fordonet skall anses hava sin hemort.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1933.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse för desamma ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt 1 § lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon åligger det — med vissa undantag varom i 4 och 5 §§ förmåles — ägare av motorfordon, som brukas i trafik här i riket, att å fordonet taga och vidmakthålla trafikförsäkring. Innehär någon motorfordon på grund av avbetalningsköp, åligger försäkringsplikten denne, ändå att äganderätten ännu icke å honom övergått. Trafikförsäkring må meddelas, förutom av anstalt som inrättats av staten, endast av försäkringsanstalt som därtill erhållit Konungens tillstånd; meddelas försäkring, skall därom utfärdas bevis enligt fastställt formulär (6 §). Brukas av den, som försäkringsplikt åligger, eller av annan med hans vilja motorfordon i trafik här i riket, utan att trafikförsäkring till föreskrivet belopp tagits och vidmakthållits, är den försäkringspliktige jämlikt 24 § förfallen till böter, högst 2,000 kronor. En var annan, som med kännedom om att föreskriven försäkring ej finnes brukar motorfordon, skall jämlikt samma lagrum straffas med böter, högst 500 kronor. Böterna ådömas numera i dagsböter.

För allmänheten saknar det betydelse, om försäkring tagits å ett motorfordon eller ej. Solidarisk ansvarighet för oförsäkrade motorfordon har nämligen ålagts de försäkringsanstalter, som äga meddela trafikförsäkring (21 §). Förutsättningen för denna förpliktelse har emellertid ansetts vara, att tillbörlig eftersyn hålles så att fordon utan försäkring icke må förekomma i trafik. Ändamålet med en sådan kontroll är närmast att tillse, att försäkringsanstalterna erhålla premier av samtliga försäkringspliktiga eller med andra ord, att

de lojala automobilägarna icke betungas med en av andras försumlighet föranledd ökning i premieutgifterna.

Det i trafikförsäkringslagen stadgade bötesansvaret för den som brukar oförsäkrat motorfordon har ock kompletterats med vissa kontrollföreskrifter. Sålunda skall enligt 9 § motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 (nr 284) vid ansökan om registrering av motorfordon fogas vederbörligt försäkringsbevis i två exemplar, varav därest registrering beviljas det ena försett med uppgift om fordonets igenkänningsmärke skall översändas till den anstalt som meddelat försäkringen. Härjämte skall enligt 2 § kungörelsen den 3 oktober 1930 (nr 355) med närmare föreskrifter om uppgifter att lämnas vid anmälan av motorfordon till första besiktning m. m. i automobilregistret inskrivas försäkringsanstaltens namn och försäkringsbevisets nummer. Tages ny trafikförsäkring, skall anmälan därom, åtföljd av nytt försäkringsbevis, göras hos registreringsmyndigheten sist inom 14 dagar samt anteckning om förhållandet ske i registret (motorfordonsförordningen 10 § 5 och 8 mom.).

Upphör försäkring å registrerat fordon, är försäkringsanstalten väl icke skyldig att härom göra anmälan till registreringsmyndigheten. I försäkringsanstaltens eget intresse ligger emellertid att dylik anmälan göres. I 18 § trafikförsäkringslagen stadgas nämligen, att därest avtal om trafikförsäkring å fordon, registrerat här i riket, efter uppsägning eller eljest upphört, försäkringsgivaren ändå är gent emot den som lidit skada ansvarig för skadestånd på grund av händelse, som inträffat innan trettio dagar förflutit från det anmälan om dagen då avtalet upphörde inkommit till registreringsmyndigheten.

Jämväl i fråga om motorfordon, som användas i trafik innan registreringskyldighet inträtt, ha vissa föreskrifter meddelats i syfte att åstadkomma kontroll över att dessa fordon hållas försäkrade. I 8 § 3 mom. motorfordonsförordningen finnes sålunda stadgat, att sådan särskild besiktningsskyldighet som skall vara åsatt dylikt fordon icke må till någon utlämnas med mindre denne i två exemplar ingiver försäkringsbevis, avseende varje motorfordon varå skylten användes. Det ena exemplaret skall, försett med anteckning om utlämnad skylts nummer, översändas till försäkringsanstalten.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 maj 1931 har *länsstyrelsen i Skaraborgs län* påpekat behovet av ytterligare åtgärder för åstadkommande av en verksam övervakning av försäkringsplikens fullgörande samt i detta hänseende framhållit, att den länsstyrelse åvilande kontrollen över trafikförsäkringsplikens behöriga fullgörande hade visat sig medföra ett synnerligen omfattande och tidsödande arbete utan att likväl en verkligt effektiv kontroll över att oförsäkrade motorfordon icke brukades i trafik kunnat ernås. Hela antalet oförsäkrade, inom länet registrerade motorfordon uppginge således till 389. Vid utredning genom polismyndighet, varom länsstyrelsen i varje särskilt fall föranstaltat, hade såsom förklaring till att försäkring å vederbörande fordon ej tagits eller vidmakthållits uppgivits, att fordonet ej användes i trafik. Sådan förklaring hade, då straffpåföljd för underlåtenhet att hava motorfordon trafikförsäkrat inträdde först då fordonet brukades i trafik, måst

tills vidare godtagas. Antalet oförsäkrade, inom länet registrerade motorfordon visade tendens att stiga.

Sedan utlåtanden över framställningen infordrats från länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus och Norrbottens län, vilka ansetts representera olika erfarenheter uti ifrågavarande hänseende, ha samtliga dessa länsstyrelser i avgivna utlåtanden vitsordat behovet av effektivare kontrollföreskrifter med avseende å trafikförsäkringsplikens fullgörande.

Föreningen för gemensamt lagenligt trafikförsäkringsansvar, vilken utgör en sammanslutning av de försäkringsanstalter som äga meddela trafikförsäkring, har därefter i skrivelse till Kungl. Maj:t påpekat, att enligt av länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs och Norrbottens samt Skaraborgs län meddelade uppgifter inom dessa län funnes icke mindre än sammanlagt 2,900 oförsäkrade motorfordon. Resultatet av denna utredning syntes föreningen i hög grad anmärkningsvärt. På grund härav och under åberopande av vissa närmare angivna synpunkter hemställde föreningen om sådan ändring av trafikförsäkringslagen, att försäkringsplikt beträffande registrerat motorfordon inträdde oavsett om det brukades i trafik.

Sedan jämväl statens organisationsnämnd avgivit yttrande i ärendet, utarbetades på grundval av den förebragta utredningen inom kommunikationsdepartementet en promemoria i ämnet jämte utkast till lag angående ändrad lydelse av 1, 24 och 25 §§ i trafikförsäkringslagen m. m. Över promemorian och författningsutkasterna ha utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet och länsstyrelserna, försäkringsinspektionen, trafikförsäkringsföreningen, Kungl. automobilklubben och Sveriges trafikbilägares riksförbund.

Föreliggande förslag innebär, att försäkringsplikten enligt 1 § i trafikförsäkringslagen knytes till den omständigheten, huruvida vederbörande motorfordon är registrerat. Under det att sålunda för närvarande trafikförsäkring endast behöver tagas å motorfordon, som *brukas i trafik* i riket, skall enligt förslaget trafikförsäkring alltid finnas å varje motorfordon, som *är registrerat* här i riket. Beträffande motorfordon, som icke är registrerat, förutsattes däremot jämväl enligt förslaget för att försäkringsplikt skall föreligga, att fordonet brukas i trafik.

Enligt förslaget kan den, som icke önskar använda honom tillhörigt motorfordon, icke undgå att betala försäkringspremie för detsamma under motsvarande tid under annan förutsättning än att han låter uttaga fordonet ur automobilregistret. Enligt uppgift i propositionen är det icke ekonomiskt lönande att verkställa en sådan åtgärd för kortare tid än, beträffande automobil, fem månader och i fråga om motorcykel fem å sex månader.

Jämlikt 18 § i trafikförsäkringslagen skall på sätt ovan nämnts försäkringsgivare, även om avtal om trafikförsäkring upphört att gälla, ändå ansvara för skada, som inträffat före viss tid från anmälan om avtalets upphörande. Enligt vad trafikförsäkringsföreningen meddelat torde försäkringsanstalterna icke uppsäga trafikförsäkringsavtal och därom avlåta anmälan till registreringsmyndigheten förrän någon tid, i allmänhet ej understigande två

månader, förflutit från premieförfallodagen. I propositionen föreslås beträffande nu ifrågavarande paragraf allenast ett tillägg av innehåll, att dylik anmälan bör insändas i två exemplar. Registreringsmyndigheten har därefter allenast att tillse, huruvida fordonet i fråga alltjämt är registrerat, samt att i så fall översända ett exemplar av anmälningsskriften till vederbörande polismyndighet för undersökning.

Förutnämnda ändringsförslag beträffande 1 § i trafikförsäkringslagen har föranlett förslag om vissa ändringar jämväl av straffbestämmelserna i 24 och 25 §§ i samma lag.

Beträffande 24 § föreslås i första stycket, att om den som är försäkringspliktig i fråga om här i riket registrerat motorfordon underlåter att fullgöra sin försäkringsplikt, skall han straffas, oavsett huruvida han brukat fordonet eller ej. Straffet är dagsböter. I andra stycket föreslås samma straff för den försäkringspliktige om motorfordon, som ej är här registrerat, brukas av den försäkringspliktige eller av annan med hans vilja utan att föreskriven försäkring finnes. Slutligen skall enligt tredje stycket en var annan, som brukar motorfordon med kännedom om att föreskriven försäkring ej finnes, straffas med dagsböter.

I fråga om 25 § föreslås, att om någon varder fälld till ansvar för förseelse, som i 24 § första stycket sägs, skall domstolen äga att vid vite förelägga honom att fullgöra försäkringsplikten. Vidare skall enligt andra stycket i 25 § den som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse enligt 24 § andra eller tredje stycket, fortsätter samma förseelse, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse.

Beträffande slutligen 26 § i trafikförsäkringslagen föreslås införande av en särskild bestämmelse om forum för mål angående förseelse mot 24 § första stycket. Dylik förseelse skall sålunda enligt förslaget åtalas vid domstol i den ort, där fordonet skall anses ha sin hemort.

Till upplysning angående de skador, som kunna antagas ha vållats av oförsäkrade motorfordon, vill utskottet härefter anmärka, att enligt utskottet tillhandakommen uppgift från trafikförsäkringsföreningen i ersättning för skador, som under åren 1930, 1931 och 1932 vållats av *okända* eller *oförsäkrade* motorfordon, utbetalts eller beräknas komma att utbetalas netto respektive 109,935 kronor 63 öre, 178,494 kronor 65 öre och 216,793 kronor 15 öre.

Av redogörelsen här ovan torde framgå, att en ändring av trafikförsäkringslagen i syfte att underlätta kontrollen över försäkringspliktens fullgörande är synnerligen av behovet påkallad. Att frågan är av icke ringa betydelse för försäkringsanstalterna och i sista hand de lojala försäkringstagarna själva torde framgå av den verkställda utredningen angående antalet oförsäkrade motorfordon i vissa län ävensom av de ovanintagna uppgifterna angående ersättningsbelopp, som utbetalts eller beräknas komma att utbetalas på grund av skador, som vållats av okända och oförsäkrade motorfordon.

Utskottet.

Den föreslagna lösningen av föreliggande spörsmål synes visserligen understundom kunna föranleda väl höga premier för en automobilägare, som endast använder sin automobil under kortare tid av året. Berörda olägenhet av förslaget måste likväl anses uppvägas av de obestridliga fördelar, som det samma med hänsyn till den underlättade kontrollen över försäkringspliktens fullgörande erbjuder. Utskottet förutsätter därjämte, att förslagets genomförande skall möjliggöra någon nedsättning av de nuvarande trafikförsäkringspremierna.

Mot den närmare utformningen av de särskilda bestämmelserna i förslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 april 1933.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, *Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck**, *Larson* i Lerdala*, *Norling**, *Ehrnberg* och *Julin*;

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Antnäs, *K. A. Westman*, *Sjögren**, *Olsson* i Rimforsa, *Olsson* i Mellerud, *Rosander*, *Rudén** och *Johnsson* i Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.